

Силабус навчальної дисципліни
Вступ до спеціальності

підготовки бакалаврів

(назва освітнього ступеня)

спеціальності 032 Історія та археологія

(назва спеціальності)

освітньо-професійної програми

Краєзнавчо-екскурсійна робота

(назва освітньої програми)

Статус дисципліни	нормативна
Мова навчання	українська
Факультет	архітектурний
Кафедра	українознавства, документознавства та інформаційної діяльності
Контакти кафедри	каб. В-606 (шостий поверх висотний корпус) Телефон: (056) 756-34-02; внутрішній 4-02 . Email: ukr@pdaba.edu.ua
Викладачі-розробники	Галина Лисенко, к.і.н., доцент Світлана Волкова, ст. викл.
Контакти викладачів	lysenko.halyna@pdaba.edu.ua
Розклад занять	https://pgasa.dp.ua/timetable/
Консультації	https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2023/09/kafedra-UDID-grafik-konsultatsij-1-sem.-2023-2024.pdf

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна “Вступ до спеціальності” належить до циклу професійної підготовки і спрямована на формування у студентів бакалаврату первинних уявлень щодо особливостей спеціальності 032 Історія та археологія та мотивування здобувачів до виконання професійних завдань в історичній галузі, зокрема у сфері краєзнавчо-екскурсійної роботи.

	Години	Кредити	Семестр
			I
лекції	30	3	
лабораторні роботи			
практичні заняття			
Самостійна робота, у т.ч:	60		-
підготовка до аудиторних занять	10		
підготовка портфоліо	20		
виконання курсового проєкту або роботи	-		-
виконання індивідуальних завдань	-		-
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	18		

підготовка до контрольних заходів (тестування)	12		
Форма підсумкового контролю			екзамен

Мета вивчення дисципліни – усвідомлення здобувачами сутності спеціальності 032 Історія та археологія та формування мотивації здобувачів до виконання професійних завдань в історичній галузі, зокрема у сфері краєзнавчо-екскурсійної роботи.

Завдання вивчення дисципліни: 1) ознайомлення здобувачів ВО із особливостями спеціальності 032 Історія та археологія та сутністю організації освітнього процесу у ЗВО на першому (бакалаврському) рівні (зокрема, на принципах прозорості, конкурентності та академічної доброчесності); 2) формування усвідомлення щодо професійної компетентності фахівця-історика, особливостей його професійного становлення та розвитку; 3) формування у здобувачів мотивації до виконання професійних завдань в історичній галузі, зокрема у сфері краєзнавчо-екскурсійної роботи.

Компетентності відповідно до СВО ПДАБА 0326-2023:

ЗК.1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК.2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про 10 природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

СК.3. Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією.

СК.4. Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.

СК.5. Здатність відшукувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т.п.).

Заплановані результати навчання відповідно до СВО ПДАБА 0326-2023:

РН 2. Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності.

РН 3. Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел

РН 4. Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.

РН 8. Брати участь у плануванні та виконанні наукових досліджень у сфері історії, презентувати результати досліджень, аргументувати висновки.

1. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб	с/р
Змістовий модуль 1. Вступ до спеціальності					
Тема 1. Вступ до спеціальності у структурі бакалаврської ОП.	8	4			4
Тема 2. Професіогенез фахівця-історика. Академічна доброчесність як основний принцип здобуття ВО.	6	3			3
Тема 3. Структура історичної науки: СІД та спеціальні галузі історичної науки.	7	3			4
Тема 4. Роль і місце джерел в історичній науці.	5	2			3
Тема 5. Значення історіографії для історичних досліджень.	5	2			3
Тема 6. Взаємозв'язки історії та археології.	7	4			3
Тема 7. Історичне краєзнавство у контексті розвитку Придніпровського регіону.	7	4			3
Тема 8. Роль музеїв, архівів та бібліотек у краєзнавчо-екскурсійній діяльності.	7	4			3
Тема 9. Організація та планування краєзнавчих екскурсій.	8	4			4
Разом за змістовим модулем 1	60	30			30
Підготовка до екзамену	30				30
Усього годин	90	30			60

2. САМОСТІЙНА РОБОТА

ОПРАЦЮВАННЯ РОЗДІЛІВ ПРОГРАМИ, ЯКІ НЕ ВИКЛАДАЮТЬСЯ НА ЛЕКЦІЯХ:

Назва теми	Посилання
1. Місія фахівця-історика в сучасному світі.	
2. Роль спеціальних історичних дисциплін та галузей у структурі історичної науки.	1 – [5.2, 1; 5.2, 2; 5.2, 4]
3. Історичні джерела як свідчення про думки, почуття і дії історичних осіб (проаналізувати конкретний приклад).	2 – [5.2, 3; 5.2, 5; 5.2, 6; 5.2, 7]
4. Фортеці, замки і монастирі як краєзнавчо-екскурсійні об'єкти України (проаналізувати конкретну споруду).	3 – [5.2, 3; 5.2, 8; 5.2, 12]
5. Вибір етнографічного регіону та збір інформації для напрацювання матеріалів щодо підготовки авторського екскурсійного маршруту (початковий етап).	4 – [5.2, 11; 5.2, 13; 5.2, 18; 5.2, 19]
	5 – [5.1, 2; 5.1, 5]

ОРИЄНТОВНА ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ТА/АБО ГРУПОВИХ ЗАВДАНЬ

Портфоліо виконується на одну із запропонованих тем: «Я – здобувач вищої освіти» / «Я – майбутній фахівець у сфері історії та археології ...». Також можливе складання

портфолію курсу (як збірки творчих (науково-дослідних) досягнень під час вивчення дисципліни, що підтверджують формування предметних компетентностей студента).

3. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Змістовий модуль 1 «Вступ до спеціальності» містить усі види діяльності студентів за навчальним планом.

Поточний контроль складається з:

1. Тестування – максимально 100 балів.
2. Конспект самостійно опрацьованих питань – максимально 75 балів.
3. Підготовка портфолію на визначену тему – максимально 100 балів.

Градація оцінювання зумовлена складністю завдань (згідно з таксономією цілей і результатів навчання, розроблених Б.Блумом).

Підсумкова оцінка виставляється як середньоарифметична між 1 і 2 (або 1 і 3).

Тестування є обов'язковим видом контролю для усіх здобувачів освіти, яке передбачене як складова підсумкового оцінювання.

Упродовж семестру здобувачі виконують самостійну роботу за вільно обраним видом завдання (2 або 3 або 4), самостійно визначаючи для себе складність завдань, оскільки педагогічна технологія диференційованого навчання студентів передбачає виконання диференційованих завдань у відповідності до їхніх можливостей.

Тестування

Тести складені за двома рівнями складності, тому оцінювання 1-10 завдання (з вибором однієї правильної відповіді) здійснюється по 5 балів, завдання 11-15 (з вибором кількох правильних відповідей) по 10 балів. Разом 100 балів.

Конспект самостійно опрацьованих питань

Оцінюється за 75-бальною шкалою.

61-75 балів: студент опрацював усі 5 питань, винесених на самостійне опрацювання, ретельно законспектувавши основні визначення, виокремивши основні проблеми, підсумувавши кожне питання.

41-60 балів: студент законспектував 3-4 (або більше) питань, але із незначними прогалинами матеріалу та не зробив висновків.

21-40 балів: студент законспектував 2-3 (або більше) питань, винесених на самостійне опрацювання, написані із значними пропусками матеріалу, визначень, проблематики тощо.

1-20 балів: студент законспектував 1-1 (або більше) питання, опрацював матеріал дуже неуважно, з пропусками понять, плутаниною визначень.

Портфолію

Основними критеріями оцінки портфолію, з якими мають бути ознайомлені студенти:

- 1) наявність творчо оформленої обкладинки, що відображає особистість та інтереси студента як (майбутнього) фахівця;
- 2) акуратність заповнення;
- 3) структурність матеріалу;
- 4) творче оформлення матеріалу;
- 5) висновки, що відображають міркування студента щодо проблемних моментів та пропозиції щодо удосконалення змісту підготовки фахівців.

Оцінюється за 80-бальною шкалою.

61-80 балів: студент творчо підійшов до укладання портфоліо на запропоновану тему, структурував підготовлений матеріал, підібрав якісні матеріали для наповнення портфоліо, підсумував портфоліо власними логічними висновками.

41-60 балів: студент підготував портфоліо, але не структурував його, із незначними прогалинами матеріалу та не зробив чітких висновків.

21-40 балів: портфоліо містить менше половини матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання, наявні значні пропуски понять, не розкрита проблематика питань тощо.

1-20 балів: студент опрацював матеріал дуже не уважно, із значними пропусками понять, педагогічних категорій тощо.

4. ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика курсу передбачає відповідальність викладача і студента; прозорість оцінювання; інформування та реалізацію політики академічної доброчесності.

При організації освітнього процесу здобувачі вищої освіти та викладачі діють відповідно до нормативної бази академії. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Передбачається систематичне відвідування студентами аудиторних занять, за винятком поважних причин. Студенти мають дотримуватися правил поведінки на заняттях згідно Статуту Академії. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувач вищої освіти був відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультацій викладача.

Порядок відпрацювання пропущених занять: студент конспектує пропущену лекцію та складає її в години консультацій викладача.

Обов'язкове дотримання академічної доброчесності студентами. Студенти академії мають керуватися у своїй діяльності Кодексом академічної доброчесності ПДАБА 2023 р., яким встановлено загальні моральні принципи та правила етичної поведінки.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей інших авторів; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Дотримуємося Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату у ПДАБА. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо студент має сумніви або непевність, що його дії або бездіяльність можуть порушити Кодекс академічної доброчесності Академії, він може звернутися за консультацією до Комісії з питань академічної доброчесності.

У випадку надзвичайних ситуацій (епідемії, пандемії, стихійного лиха, введення надзвичайного стану і т. д.) студенти повинні дотримуватися правил поведінки, які встановлені відповідними інструкціями в ситуаціях, що наступили.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

5.1. Основна

1. Архіви України. Архівна справа в Україні. Архівні видання в Україні. Архівознавство // Енциклопедія історії України. – К.: Наук. думка, 2005. – Т.І. – С. 140-142.

2. Архівознавство. Підручник / За ред. Я.С. Калакури. – К., 1998. Бібліотеки...// Енциклопедія історії України. – К.: Наук. думка, 2005. – Т.1. – С. 260-234.

3. Білецький Б., Добржанський О. Основи наукових досліджень: категорії, поняття, терміни, нормативні документи. – Чернівці: Технодрук, 2010. – С. 14-18, 25-27, 50-52, 159, 163-164, 195-196, 244-256.
4. Брайчевський М. Вступ до історичної науки. – Навч. посібник. – К., 1995.
5. Грицак Я. «Нариси Історії України: Формування модерної української нації XIX—XX ст.». — К.: Генеза, 1996. — 360 с.
6. Зашкільняк Л. Методологія історії від давнини до сучасності. – Львів: ЛДУ ім. І. Франка, 1999.
7. Історичне джерелознавство. Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Я.С.Калакура (кер. авт. колективу) та ін. Київ: Либідь, 2017.
8. Калакура Я.С. Українська історіографія: Курс лекцій. Київ: Генеза, 2004.
9. Колесник І. Українська історіографія: концептуальна історія. Київ: Інститут історії України НАН України, 2013.
10. Яковенко Н. Вступ до історії. Київ: Критика, 2007.

5.2. Допоміжна

1. Галушко К. Про дві місії історика. Україна Incognita. Історія і «Я». День. 2011.07.29. URL: <http://incognita.day.kyiv.ua/pro-dvi-misiyi-istorika.html>
2. Грицак Я. «Біографія історика визначає спосіб, у який він пише про історію...» Україна модерна. URL: <http://uamoderna.com/jittepis-istory/yaroslav-hrytsak>
3. Дмитрієнко М.Ф. Джерела Історичні [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Т. 2: Г-Д / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. - К.: В-во "Наукова думка", 2004. - 688 с.: іл.. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Dzherela_istorychni
4. Зашкільняк Л. Небезпеки історичного мислення і соціальні функції історика в сучасному світі. Історик і Влада / відп. ред. В. Смолій; тв. кер. проекту І. Колесник. К.: Інститут історії України НАН України, 2016. С. 133–142.
5. Калакура Ярослав. Структура спеціальних історичних дисциплін як підсистеми історичної науки // <http://history.org.ua/JournALL/sid/11/1/2.pdf>
6. Інститут історії України НАН України // Енциклопедія історії України. – К.: Наук. думка, 2005. – Т.3. – С. 490-494.
7. Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.Грушевського НАН України // Енциклопедія історії України. – К.: Наук. думка. – Т.3. – С. 501-502
8. Історичне джерелознавство: Підручник. Автори: Калакура Я.С., Головка С.В., Войцехівська І.Н., Павленко С.Ф., Корольов Б.І., Палієнко М.Г. | Рік видання: 2002 | Видавець: Київ: Либідь | Кількість сторінок: 488.
9. Історичне краєзнавство в системі освіти України: здобутки, проблеми, перспективи: Наук. зб. / Ін-т історії України, Укр. академ. істор. наук. — Кам'янець-Подільський: Абетка-Нова, 2002.
10. Історія Придніпровського регіону: архітектурно-історичний і промисловий екскурс / В.Большаков, Г.Євсєєва, Г.Лисенко [та ін.]; за ред. В.Большакова. – Дніпро: Вид-во ПДАБА, 2018. 331с.
11. Костиця М. Ю. Національне краєзнавство: актуальні питання теорії і методології // Історичне краєзнавство в системі освіти України: здобутки, проблеми, перспективи: Зб. наук. праць. — Кам'янець-Подільський, 2002. — С. 3–9.
12. Міронова І. С. Історичне джерелознавство та українська археографія : спецкурс з джерелознавства, історіографії та методики викладання історії : навч. посіб. / І. С. Міронова. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. – 208 с.
13. Петранівський В.Л. Туристичне краєзнавство: навч. посіб. / В.Л. Петранівський, М.Й. Рутинський / за ред. проф. Ф.Д. Заставного. – 2-ге вид., виправл. – К : Знання, 2008. – 575 с.

14. Саган Г. Сучасна історична думка про роль історика в суспільстві: український дискурс // Київські історичні студії: науковий журнал • № 2(9) 2019 р. С. 36-42.
15. Світленко С.І. Дмитро Яворницький: вчений та педагог в українському інтелектуальному співтоваристві: моногр. Д.: Вид-во «Ліра», 2015. 312 с.
16. Тронько П. Т. Історичне краєзнавство: крок у нове тисячоліття (досвід, проблеми, перспективи). К., 2000. 270 с.
17. Тронько П. Краєзнавство в Україні: здобутки і проблеми (до III з'їзду Всеукраїнської спілки краєзнавців). К., 2003. 125 с.
18. Тронько П.Т. Краєзнавчий рух в Україні: шляхи подальшого розвитку. Український історичний журнал. 2004. № 2. С. 82.-93.
19. Уривалкін О.М. Історичне краєзнавство. Навчальний посібник. К., 2006. 296 с.

6. ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

- Віртуальний читальний зал ПДАБА <https://pgasa365.sharepoint.com/sites/e-library>
- Хронологія та літочислення <https://www.youtube.com/watch?v=ARhThJv4No0>
- Сарматські, скіфські та трипільські прізвища українців. Таємниці українських прізвищ. – YouTube
- П'ятнадцять важливих книжок, які допоможуть краще зрозуміти історію України https://espreso.tv/article/2017/07/21/15_knyzhok_pro_istoriyu_ukraviny
- Снайдер про причини геноциду, його (не)визнання Заходом та відповідальність росіян - YouTube
- <https://authenticukraine.com.ua/blog/petrikivskij-rozpis>
- <https://authenticukraine.com.ua/blog/kozacki-pisni-dnipropetrovsini>

Розробник(и) _____ (підпис) (Галина ЛИСЕНКО)
 _____ (підпис) (Світлана ВОЛКОВА)
 Гарант освітньої програми _____ (підпис) (Галина ЛИСЕНКО)

Силабус затверджено на засіданні кафедри
 українознавства, документознавства та інформаційної діяльності

Протокол від «28» 08 2023 року № 1

Завідувач кафедри _____ (підпис) (Олена БАРАННИК)